створенню підґрунтя для переходу на інший рівень «співпраці» між ЗВО – «глобальні» освітні проєкти, міжвузівські освітні програми, програми подвійного (множинного) диплому, цільові освітні програми (підготовка фахівців за спільною загальнодержавною освітньою програмою на замовлення конкретного стейкхолдера), що передбачає різні варіанти кількісної та «якісної» співпраці ЗВО, «зовнішні» зв'язки, комплексну (стратегічну та поточну) цільову спрямованість, формує підґрунтя для підвищення конкурентоспроможності ЗВО в освітньому фаховому середовищі.

КОЛЄСНІК Тетяна
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри цивільного, трудового права та
права соціального забезпечення
Донецького державного
університету внутрішніх справ
(м. Кропивницький, Україна)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Реформування та модернізація вищої освіти в Україні є актуальними завданнями на шляху до інноваційного, європейського розвитку українського суспільства та підвищення ролі вищої освіти у формуванні молодого покоління нової генерації. Вища освіта – це надзвичайно динамічна та всеохоплююча підсистема суспільства, яка потребує постійних змін та інновацій з урахуванням су-

часних викликів, що постали перед освітянами та науковцями.

Повномасштабна війна рф проти України не лише започаткувала глобальну гуманітарну кризу, а й завдала потужного удару по українській науковій та освітній системі, що формувалися протягом десятиліть та мають свої усталені напрацювання й напрями подальшого розвитку. Сьогодні є особливою проблемою підготовка кадрів нової формації, що передбачає впровадження міжнародних стандартних систем моніторингу якості освіти та впровадження сучасних інформаційних технологій у зв'язку із входженням до європейського освітнього простору. Це поставило нові виклики перед освітянами та не зламало їх прагнення й національну свідомість.

У жовтні 2022 р. у відкритому листі від чотирьох відомих міжнародних громадських організацій учених до Комісара Європейської комісії з питань інновацій, досліджень, культури, освіти та молоді М. Габріель містився заклик до пріоритезації України в грантових програмах ЄС. Було запропоновано шляхи підтримки української наукової системи під час війни та після її закінчення [1]. Організації-підписанти закликали Єврокомісію зосередитися на залученні закладів вищої освіти і науково-дослідних установ з України до наукових та освітніх проєктів у рамках наявних європейських програм, насамперед «Горизонт Європа», «Євроатом» та «Еразмус+».

Принагідно наголосити, що з питанням науки тісно пов'язане питання інноваційної діяльності, що має відповідати викликам і потребам XXI століття. Сьогодні назріла гостра необхідність модернізації системи вищої освіти і приведення її у відповідність до європейських і світових стандартів, чому сприяє інтеграція закладів вищої освіти в європейський освітній простір. Чимало вітчизняних представників вищої школи і науковців в останні два десятиліття активно аналізують євроінтеграційні процеси в освітньо-науковій сфері, динаміку розвитку різноманітних форм співробітництва у рамках європейського простору вищої освіти [2, ст. 169]. Системний аналіз еволюції процесу європейської інтеграції у сфері освіти було представлено в Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні, де окреслено питання державної освітньої політики та питання, що відносно трансформаційних процесів і перспектив розвитку вищої освіти в умовах глобалізації та євроінтеграції [3]. Система вищої освіти на сучасному етапі має певні проблемні питання, які негативно позначаються на формуванні молодих фахівців, оскільки традиційна система навчання базується на отриманні знань, тоді як оцінка кваліфікованого фахівця проводиться стейкхолдером за критеріями вмінь та практичних навичок.

Сьогодні однією з нагальних проблем є впровадження інноваційної системи, яка надаватиме можливість у сучасних умовах ефективно застосовувати здобувачам

освіти теоретичні знання в практичній площині за допомогою інформаційних технологій. Слід зауважити, що кожна інновація для освітнього процесу є новим вектором, але не всі інновації можна застосовувати в певному виші та, зокрема, у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Ключовими завданнями реформування вищої освіти в сучасних умовах є трансформація кількісних показників освітніх послуг у якісні, які мають базуватися на таких засадах:

– національно-патріотичне виховання, що відповідає як нагальним вимогам сучасності, так і закладає підва- лини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь для збереження й примноження національнихосвітніх традицій;

– підпорядкованість суспільним змінам та законам конкуренції на ринку праці, що сприятиме поліпшенню мобільності та підвищенню конкурентоздатності висококваліфікованих фахівців на ринку праці;

– інтеграція європейських освітніх систем при підготовці фахівців відповідної галузі, що потребує замінити існуючу форму освіти на творчо-дослідну.

Інтеграція до загальноєвропейського освітнього простору пов’язана з проблемами, розв’язання яких вбачається у реформуванні системи підготовки кадрів, згідно з міжнародними вимогами та викликами, які сьогодні стоять перед Україною. В освітній сфері склався свій

ринок послуг, якому, як і будь-якому ринку, притаманна конкуренція. Ми маємо напрацьовувати нові підходи до організації роботи закладів вищої освіти, що передбачають гнучке управління, академічну мобільність, стратегічну перспективність, інноваційну діяльність у рамках європейських програм «Горизонт Європа», «Євроатом» та «Еразмус+».

У навчальному процесі доцільно використовувати різноманітні інноваційні педагогічні методики, основою яких є інтерактивність, що сприяє наближенню до практичної діяльності майбутнього фахівця, це технології: «кейс-методу», колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань. Сучасна інформатизація освіти спрямована на вирішення завдань щодо підготовки фахівців відповідно до вимог освітніх стандартів нового покоління. З огляду на глобалізацію знань, нові методи поширення інформації з активним впровадженням інформаційних систем та платформ, стає надзвичайно актуальним пошук нових підходів до підготовки фахівців за різними спеціальностями в сучасних умовах.

Резюмуючи викладене, слід зазначити, що визначальна риса інновації у трансформаціях сучасності полягає в гармонійному поєднанні різних напрямів розвитку наукової та освітньої сфери. Це розширює взаємозв'язки для держави та молоді й надає можливість залучатися до наукових та освітніх проєктів у рамках європейських програм. Отже, якість вищої освіти сьогодні необхідно

забезпечувати на трьох рівнях: європейському, національному та на рівні університету. Ми маємо більш широко впроваджувати перспективні новітні технології у структуру освітнього процесу та консолідувати зусилля для активного пошуку нових шляхів щодо підвищення якості освіти та формування індивідуальної траєкторії здобувачів.

Список використаних джерел:

1. Березко О. Як підтримати українську науку та українських вчених. URL: https://zn.ua/ukr/science/jak-pidtrimati-ukra jinsku-nauku-taukrajinskikhvchenikh. html.

2. Антонюк В. П. Вища освіта України на шляху інтеграції в європейський освітній простір: досягнення та завдання подальшого розвитку. *Економічний вісник Донбасу.* 2021. № 2 (64). С. 169-182.

3. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України ; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с.

КОНАРЄВА Ганна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
та публічного управління факультету № 4
Донецького державного
університету внутрішніх справ,
керівник юридичної клініки «Правовий захист»
(м. Кропивницький, Україна)

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ